បដិវត្តន៍ឃាតករ

ថ្ងៃទី១៧ មេសា ១៩៧៥ ជាថ្ងៃមហាជោគជ័យរបស់បនខ្មែរក្រហមលើរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ និងចក្រពត្តិអាមេរិកាំង ។ ប៉ុល-ពតបានបញ្ជាភ្លាមឲ្យដេញជន្លៀសប្រជាជនចេញពីក្រុងភ្នំពេញ ដោយគ្មានការអនុគ្រោះសោះឡើយ ។ ប្រជាជនជាងបីលាននាក់ (៥) បានត្រូវចាកចេញចោលផ្ទះសំបែងទាំងបង្ខំ បាក់បែកព្រាត់ប្រាស់ម៉ែឪ កូនប្តីប្រពន្ធទៅទីទៃៗ ដោយខ្លះនៅឯការិយាល័យ នៅសាលារៀន ទៅផ្សារទៅពេទ្យសួរអ្នកជម្ងឺ នៅផ្ទះបងប្អូនឬមិត្តភក្តិ..។ គ្រូពេទ្យដែលគ្រាន់តែសុំពន្យាពេលមើលអ្នករបួស ក៏ត្រូវឃោធាបាញ់ចោលភ្លាម ។ ទាហានសាធារណរដ្ឋដែលភ្លេចដោះឯកសណ្ឋានចោល ត្រូវពួកឃោធាបាញ់ស្លាប់ចង្រ្កាងៗចោលនៅលើផ្លូវថ្នល់ ។ អ្នកដែលសាកល្បងពន្យាពេលអ៊ែរ៉ែ ក៏ត្រូវឃោធាបាញ់ចោល ឬគប់គ្រាប់បែកចូលក្នុងផ្ទះស្លាប់ទាំងគ្រួសារ ។ មនុស្សណែនណាន់តាន់តាប់ប្រជ្រៀតគ្នាចេញលើគ្រប់ផ្លូវចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ក្មេង មនុស្សចាស់ជរា អ្នកជម្ងឺត្រូវស្លាប់ ហើយត្រូវបោះបង់សាកសពចោលគ្មានពេលវេលានឹងកប់ឲ្យបានស្រួលឡើយ គ្រាន់តែគ្របនឹងក្រណាត់សំពត់ឬកន្ទេល កូនចៅឬម៉ែឪ ក៏ធ្វើដំណើរគ្មានគោលដៅតទៅមុខទៀតព្រោះខ្លាចអាជ្ញាពិឃាតរបស់ពួកខ្មែរក្រហម ។

ឪពុកខ្ញុំបែកពីម្តាយខ្ញុំ (៦) ជាប់ជាមួយប្អូនប្រុសបន្ទាប់ឈ្មោះហ៊ិន-ស៊ីផន និងអាមុំជាប្រពន្ធ ព្រមជាមួយប្អូនស្រីទី៥ ជាសិស្សវិទ្យាល័យ១៨មិនា ឈ្មោះហ៊ិន-ចាន់ធី (៧) ធ្វើដំណើរតាមផ្លូវក្បាលថ្នល់ ព្រែកឯង ហើយទៅរស់នៅក្នុងស្រុកកំណើតអាមុំជាកូនប្រសារស្រី (ប្រពន្ធស៊ីផន) នៅខេត្តព្រៃវែង ត្រើយខាងកើតទន្លេមេគង្គក្នុងភូមិភាគបូព៌ាទិស ។ ដល់រដូវច្រូតកាត់ឆ្នាំ១៩៧៥ អង្គការបូព៌ាបានជន្លៀសប្រជាជនថ្មី ឲ្យទៅនៅត្រើយខាងលិចខ្លះក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ។ ឪពុកខ្ញុំនិងកូនទាំងអស់គ្នាបួននាក់ ក៏ត្រូវអង្គការដាក់ទិសនេះដែរ ហើយបានទៅនៅក្នុងភូមិត្រពាំងឫស្សីសង្កាត់ជ័យោ ស្រុកចំការលើ ខេត្តកំពង់ចាម តំបន់៥ ភូមិភាគឧត្តរទិស ។ ដោយខ្វះជាតិប្រូតេអ៊ីន ព្រោះរបបអាខ្មែរក្រហមវាមិនផ្តល់អាហារគ្រប់គ្រាន់ដល់ប្រជាជនទេ ឪពុកខ្ញុំហើមក្លាយជាដំបៅដោយគ្មានថ្នាំព្យាបាល ។ ពួកវាបានដាក់ទិសឪពុកខ្ញុំឲ្យជួយបិតឫស្សីធ្វើកញ្ច្រែងល្អីជាមួយក្រុមតាចាស់ៗនៅក្នុងភូមិ ។ ឯប្អូនស្រី

(៥) ប្រជាជនកើនឡើងដោយសាររត់គេចពីសង្គ្រាមខេត្តក្រៅចូលមកកកកុញក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ។

*(៦) ពត៌មានស្តីពីដំណឹងជន្លៀសរបស់ឪពុកខ្ញុំ គឺមិត្តតែ-ម៉េងលីបានរៀបរាប់ប្រាប់ខ្ញុំ ។ តែ-ម៉េងលី ជាអតិតសាស្ត្រាចារ្យអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ-បារាំងនៅវិទ្យាល័យនេត-យ៉ង់ដែរ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧២ បានផ្លាស់ទៅបង្រៀនសមណសិស្សនៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត (ភ្នំពេញ) ។ ពេលខ្មែរក្រហមជន្លៀសប្រជាជននោះ មិត្តតែ-ម៉េងលី បានទៅរស់នៅក្នុងឃុំជាមួយគ្រួសារឪពុកខ្ញុំ ដោយភរពួកវាថា ជាចិនអ្នករកស៊ីពីដើម ។ តែ-ម៉េងលីបានទៅលេងជាមួយប្អូនប្រុសខ្ញុំ ពេលច្រូតស្រូវនាឆ្នាំ១៩៧៥ ។ ខ្ញុំបានជួបតែ-ម៉េងលី ក្រោយពេលដែលកងទ័ពយួនចូលឈ្លានពានកាន់កាប់ស្រុកខ្មែរ សព្វថ្ងៃមិត្តតែ-ម៉េងលី បានរស់នៅក្នុងក្រុង **QUEBEC** ប្រទេសកាណាដា ។*

(៧) ប្អូនប្រុសនេះសព្វថ្ងៃនៅរស់ឯខេត្តពោធិសាត់ ។

ហ៊ិន-ចាន់ធី ដោយនៅលីវ ប្អូនវាក៏ចាត់បញ្ចូលទៅក្នុងក្រុមចល័តនារី មិនបាននៅជួ
បជុំឪពុកខ្ញុំទេ ។ យូរៗទើបបានសុំច្បាប់គេមកលេងឪពុកនិងបងៗបានម្តង ។ ពេល
វេលាចេះតែកន្លងទៅ មិត្តតែ-ម៉េងលីបានត្រូវអង្គការដាក់ទិសឲ្យទៅភ្ជួរស្រែ លើក
ទំនប់ ជីកប្រឡាយ លើកភ្លឺស្រែ ហើយបានជួបគ្នាជាមួយប្អូនប្រុសខ្ញុំជាញឹកញាប់ ។
ក្នុងខែមេសា១៩៧៧ មិត្តតែ-ម៉េងលីបានទៅលេងឪពុកខ្ញុំទៀតតែប្អូនខ្ញុំបានប្រាប់ថា
ឪពុកខ្ញុំបានត្រូវអង្គការដាក់ទិសឲ្យទៅយាមទំនប់កាលពីប្រាំថ្ងៃមុន (ព្រោះកាលនោះ
អង្គការខ្មែរក្រហមឧត្តរទិស បានកេណ្ឌប្រជាជនកងចល័តទាំងប្រុសទាំងស្រីរាប់ម៉ឺ
ននាក់ទៅលើកទំនប់ទឹកឆា) ។ ប្អូនខ្ញុំបាននិយាយប្រាប់តែ-ម៉េងលីថា ៖ មិត្តតូច(កង
ឈ្លប) បានយកកង់មកដឹកឪពុកខ្ញុំ ដោយឲ្យគាត់រៀបចំខោអាវ ព្រោះត្រូវមានទិស
ទៅជួយយាមទំនប់ ។ វាប្រាប់ថា វាដឹកទៅជាសង្កាត់ៗ វាដឹកឪពុករបស់ខ្ញុំតាមឡា
នជាមួយនិងតាៗដទៃទៀត ដែលមកពីភូមិផ្សេងៗមកជួបជុំគ្នា ។ តាំងពីពេលនោះ
មក បាត់ដំណឹងឪពុកខ្ញុំរហូត ។ ប្អូនខ្ញុំទាំងបីបានចាំៗមើលផ្លូវឪពុកមិនឃើញវិលត្រ
ឡប់មកវិញសោះ ។ ដល់មកថ្ងៃទី២កក្កដា១៩៧៧ អង្គការខ្មែរក្រហមភូមិភាគឧត្តរតំ
បន់៥ ចាប់ជន្លៀសប្រជាជនថ្មីស្ទើរអស់ពីភូមិ ថាយកទៅឲ្យបង្កបង្កើនផលនៅស្រុក
ថ្មីមួយផ្សេងទៀត មិនចាំបាច់យកឥវ៉ាន់ច្រើនទេនាំពិបាក ព្រោះនៅទីនោះអង្គការមា
នរបស់អាចផ្គត់ផ្គង់បានសព្វគ្រប់ទាំងអស់ ។ ពួកវាបានប្រាប់ថា អង្គការនឹងដាក់ទិស
ឲ្យប្រជាជនថ្មីទៅនៅតាមដងផ្លូវជាតិទៅភ្នំពេញ ។ ឮថាបានអង្គការផ្គត់ផ្គង់សព្វគ្រប់
នោះ អ្នកខ្លះ ដែលគ្មានទិសក៏សុំគេទៅជាមួយដែរ ដើម្បីបានជួបជុំបងប្អូនកូនចៅ ។
កាលនោះ ប្អូនស្រីខ្ញុំនៅក្នុងកងចល័ត កំពុងជំរះស្មៅចំការមន ដល់ឮថាបងប្រុសប
ងស្រីត្រូវគេជន្លៀស ក៏ទំលាក់ចបចោលរត់រលះរលាំងមកជួបបង ហើយសុំទៅជា
មួយគេដែរ ។ ប្រជាជនថ្មីទាំងអស់ត្រូវពួកវាដឹកទាំងឡានៗ (ឡានទ្រុង) យ៉ាងណែ
នយក ទៅវាយសម្លាប់កប់រណ្តៅនៅក្នុងចំការកៅស៊ូអូរអណ្តូង ចម្ងាយ២០គ.ម.ពីភូ
មិ ។ ពួកវាបានជីករណ្តៅយ៉ាងធំដូចជាស្រះទឹកទុកជាមុនខ្ទង់មួយខែ ។ វាសម្លាប់តាំ
ងពីទារក ក្មេងតូច មនុស្សប្រុសស្រីគ្រប់វ័យ ទាំងស្រីមានផ្ទៃពោះផង ។ ដើម្បីកុំឲ្យ
សំរែក ឈឺចាប់នៃពួកអ្នកទោសឮសូរទៅដល់ភូមិ ពួកវាបានចាក់មេក្រូភ្លេងនិងចំរៀ
ងបដិវត្តន៍ (រំលាយស្រុករំលាយសង្គមខ្មែរ) លាន់ឮខ្លាំងកងរំពង ។ ការកាប់សម្លាប់
នេះ គឺប៉ុល-ពតចេញបញ្ជាពីភ្នំពេញមកក្រោយ ដែលវាសម្លាប់បានគណភូមិភាគបូ
ព៌ាក្បត់ចូលដៃយួនឈ្មោះសោ-ភឹមនោះមក ។ ប៉ុល-ពតបានឲ្យបញ្ជាសម្លាប់ទាំង
យោធាក្បត់ រួមទាំងប្រជាជនថ្មីក្នុងភូមិភាគឧត្តរនិងបូព៌ាទិស ។ វាយកយន្តហោះទៅ
ទម្លាក់ខិតប័ណ្ណ ឲ្យពួកយោធាបូព៌ាដាក់អាវុធចុះចូលអង្គការនឹងអភ័យទោសឲ្យ
តែក្រោយហូតអាវុធអស់ហើយ ប៉ុល-ពតបញ្ជាឲ្យដឹកយោធាបូព៌ាទិសទាំងអស់ខ្ទង់
បួនម៉ឺននាក់ យកមកវាយទម្លាក់រណ្តៅនៅត្រង់រកាកោង ខោអាវ ម្ជុក នៅចោលរាត់
រាយ ឯក្លិនស្អុយខ្មោចពួកយោធាបូព៌ាភាយរហូតដល់ត្រើយម្ខាងខាងល្វាទេរ នេះបើ
តាមសេចក្តីរាយការណ៍របស់លោកយូ-សំបូរ អតីតនាយកបុគ្គលិកមធ្យមសិក្សាក្រុ
ងភ្នំពេញ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្រុងម៉ុងរ៉េអាល់ប្រទេសកាណាដា ។

ឯម្តាយខ្ញុំវិញបានជន្លៀសចេញទៅស្រុកកំណើតនៅកោះខ្សាច់កណ្តាល ខាង

កើតជ្រោយចង្វា តែដោយជាប្រជាជនថ្មី ប្រាំមួយខែក្រោយក៏ត្រូវអង្គការជន្លៀសចេញបន្តមកដល់ខេត្តពោធិសាត់ ចុះទៅឆ្ងាយដាច់ស្រយាលពីផ្លូវជាតិជាង៣០គ.ម. ជាតំបន់ព្រៃគ្មានត្រីសាច់ ជាមួយប្អូនប្រុសលីវ ហ៊ិន-ស៊ីថា (ប្អូនទី៦) ប្អូនស្រីហ៊ិន-ស្រី (ប្អូនទី៧) និងប្អូនប្រុសពៅហ៊ិន-វណ្ណដារា ហៅហ៊ុច (៧) ។ ប្អូនប្រុសស៊ីថា ត្រូវប្រធានកងចល័តកងឈ្លបចាប់យកទៅចាក់កសម្លាប់ ពីបទលួចកាច់ពោតមួយសំរន់ក្រពះ ដែលរបបអង្គការវាកំណត់ឲ្យអង្ករមួយកំប៉ុង (ទម្ងន់ខ្ទង់២០០ក្រាម) សំរាប់គ្នា១០នាក់ក្នុង១ថ្ងៃ ។ ម្តាយខ្ញុំដោយមានរោគជម្ងឺក្រពះប្រចាំកាយផង ណាមួយអត់អាហារផង ហើយដល់ទទួលដំណឹងពីប្អូនខ្ញុំត្រូវពួកអាថ្លើមខ្មៅប៉ុល-ពតសម្លាប់ចោលទៀតនោះ ក៏បណ្តាលរោគកាន់តែខ្លាំង ។ ពេលជិតផុតដង្ហើម, តាមសំដីប្អូនប្រុសពៅ, ម្តាយខ្ញុំបានឲ្យប្អូនខ្ញុំទៅសុំស្ករត្នោតមួយស្លាបព្រាពីមីចុងភៅរោងបាយរួម តែមេសាមាន្យនោះវាឆ្លើយតបវិញថា ៖ « គ្មានស្ករគ្មានស្អីទេ ពួកមី១៧មេសាឲ្យវាស្លាប់ស្រឡះឲ្យអស់ទៅ ! » ។ ម្តាយខ្ញុំបានទទួលមរណភាពទាំងក្តីវេទនានិងឈឺចាប់ ។ ប្អូនប្រុសខ្ញុំបានបញ្ចុះសពម្តាយខ្ញុំផ្ទាល់ដៃ (ឆ្នាំ១៩៧៧) ។ ឯប្អូនស្រីទី៧ក៏មានជម្ងឺគ្មានថ្នាំព្យាបាល ហើយបាត់បង់ជីវិតនៅទីនោះដែរ ។

ការកាប់សម្លាប់មានសភាពខ្លាំងក្លាណាស់ក្នុងកំឡុងឆ្នាំ១៩៧៧ ។ នៅភូមិភាគឧត្តរនិងបូព៌ាទិស ជាពិសេសនៅក្រោយដែលសោ-ភឹមបានក្បត់ចូលដៃគាំទ្រយួន ហើយលើកទ័ពសំដៅមកភ្នំពេញ ។ ក្រោយសម្លាប់សោ-ភឹមរួចហើយ ប៉ុល-ពតបញ្ជាឲ្យយោធាខ្មែរក្រហមវាយសំរុកចូលទៅក្នុងដីវៀតណាម សម្លាប់ប្រជាជនខ្មែរក្រោមអស់ជាច្រើនពាន់ ។ តាមសេចក្តីឲ្យការណ៍ពីខ្មែរក្រោមម្នាក់ឈ្មោះថាច់-ឈ្នោង សព្វថ្ងៃរស់នៅក្រុងអូឡាំពីយ៉ា រដ្ឋវ៉ាស៊ិនតោនថា ៖ « យួនបានដឹងស្ថានការណ៍នេះមុន ហើយឲ្យដំណឹងប្រជាជនយួនដកខ្លួនថយ ឯខ្មែរក្រោមគេមិនឲ្យដឹងសោះឡើយ ទ័ពប៉ុល-ពតកាប់សម្លាប់ភាគច្រើន ជាជាតិយួនសញ្ជាតិដើមខ្មែរក្រោមប៉ុណ្ណោះ ។ មុននឹងទ័ពយួនចូលឈ្លានពានស្រុកខ្មែរ ពួកប៉ុល-ពតមិនអាចកាន់កាប់តំបន់ខាងកើតត្រើយទន្លេមេគង្គភូមិភាគបូព៌ាបានទេ ប្រជាជនមានការរំជើបរំជួលបះបោរតទល់ស្លាប់រស់ជាមួយពួកកងឈ្លប ។ មានរឿងអ្នកខ្លាំងពូកែចេញជួយអ្នកស្រុក មានរឿងលោកតាសក់ស (ចារបុរសយួន) ចូលមកបង្កចលាចលពួកប៉ុល-ពត បើយោធាដេញតាមក៏គេចខ្លួនបាត់រកមិនឃើញឡើយ (៨) ។ ឯនៅបាត់ដំបងមានពាក្យចចាមអារាមខ្សឹបតគ្នាពីមាត់មួយទៅមាត់មួយថា ៖ « អ្នកមានបុណ្យជិតកើតហើយ... ខ្លះទៀតថាកើតហើយ តែចេញតាមឆ្អឹងជំនីម្តាយ មិនដូចមនុស្សសាមញ្ញធម្មតាទេ... ខ្លះទៀតថាពួកយោធាប្រុងសម្លាប់ទាំងម្តាយទាំងកូន តែយោធានោះត្រូវស្លាប់ខ្លួនឯងវិញ » ។ បើតាមស្មេរ... នេះជាសង្គ្រាមចិត្តសាស្ត្ររបស់ពួកយួនហេង-សំរឹន បំផុសឲ្យខ្មែរដែលមានជំនឿរង់ចាំតែអ្នកមានបុណ្យមកជួយនោះ ឲ្យគាំទ្រពួកវា ។

ឯការកាប់សម្លាប់ប្រជាជនតំបន់ភូមិភាគឧត្តរនិងបូព៌ានោះ   គឺធ្វើដោយរបៀប

(៧) ប្អូនប្រុសនេះសព្វថ្ងៃនៅរស់ឯខេត្តពោធិសាត់ ។
(៨) តាមសេចក្តីឲ្យការណ៍របស់លោកហុក-អូនលាងនៅក្រចេះ សព្វថ្ងៃរស់នៅរដ្ឋកាលីហ្វ័រនិញ៉ា។

ឃោរឃៅបំផុត ដូចជាពុំមែនជាជាតិខ្មែរដូចគ្នាបន្តិចសោះ ។ ប៉ុល-ពតបញ្ជាឲ្យសម្លាប់ចោលទាំងគ្រួៗ ។ សូម្បីចលតដែលគ្មានឪពុកម្តាយ គ្មានដឹងរឿងអ្វីសោះ ក៏ត្រូវពួកវាអូសកយកទៅសម្លាប់ចោលដែរ គឺវាធ្វើតាមសុភាសិតចិនថា ៖ « ជំរះស្មៅគឺជីកទាំងឫស » បង្ការកុំឲ្យមានការសងសឹកនឹងពួកវាទៅថ្ងៃក្រោយ ។ កូនក្មេង ទារកត្រូវពួកវាចាប់បោកសម្លាប់នឹងគល់ត្នោត គល់ស្វាយ គល់ដូង បោះឡើងលើយកជំពុះទុងរង ។ វារំលោភស្រីរួចសម្លាប់ចោល ។ វះមនុស្សទាំងរស់យកថ្លើមទៅឆារស៊ី យកប្រមាត់ផឹកក្លែមស្រា និងបញ្ជូនទៅស្រុកចិនធ្វើថ្នាំចិនសែកែរោគ ។ រណ្តៅធំៗពេញដោយខ្មោចរាប់ពាន់ ។ គល់ដូង គល់ត្នោត នៅប្រឡាក់ឈាមនៅឡើយពេលទ័ពយួនចូលមកឈ្លានពានស្រុកខ្មែរ ហើយយកបានភ្នំពេញនៅថ្ងៃទី៧ មករា ១៩-៧៩នោះ ។

ក្នុងពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៨ ប៉ុល-ពតបញ្ជាឲ្យជន្លៀសប្រជាជនខេត្តស្វាយរៀងមកភ្នំពេញយកក្រមាពណ៌បៃតងម្នាក់មួយ រួចហើយដឹកជញ្ជូនតាមរទេះភ្លើងមកទម្លាក់ចោលនៅខេត្តពោធិសាត់ ។ ពួកអ្នកមានក្រមាពណ៌បៃតងនេះ គឺត្រូវអង្គការខេត្តពោធិសាត់ទទួលបញ្ជាពីប៉ុល-ពតមកឲ្យសម្លាប់ចោលទាំងអស់ ព្រោះសុទ្ធជាពួកក្បត់ ក្បាលយួនខ្លួនខ្មែរ ។ គេអូសកយកពួកស្វាយរៀងទាំងអស់ មិនថាជាប្រជាជន មេកង គណៈឃុំ គណៈអ្វីៗទេ យកទៅវាយកាប់សម្លាប់ចោលនៅឯវាលស្រែក្រៅភូមិ ។ មានមេកងនារីម្នាក់ក្លាហានណាស់បាននិយាយថា ៖ តើពួកគេមានកំហុសអ្វីបានអង្គការយកពួកគេមកសម្លាប់យ៉ាងនេះ ? ពួកយើងបានបំរើអង្គការ ស្មោះត្រង់អង្គការអស់ពីចិត្តពីថ្លើម នៅទីបញ្ចប់ពួកយើងបានទទួលផលបែបនេះទេវិញ! មិនបាច់ចងមុខយកទៅទេ សម្លាប់យើងនៅទីនេះចុះ ! ។ ក្មេងស្រីម្នាក់អាយុប្រាំបួនឆ្នាំត្រូវពួកពេជ្ឈឃាតយកទៅវាយសម្លាប់តែមិនចំធ្ងន់គ្រាន់តែសន្លប់ ដើបដឹងខ្លួនពីសន្លប់ក៏ដើរចូលមកក្នុងភូមិវិញ ។ ប្រជាជនមូលដ្ឋានបានប្រាប់ឲ្យរត់គេចខ្លួនចេញទៅ តែគ្នាងឺងើមិនដឹងរត់ទៅទីណា ។ កងឈ្លបមកដល់ឃើញក៏ចាប់យកទៅដុតទាំងរស់ ស្រែកទធាក់កញ្ជ្រោលលាន់រំពងទំរាំដាច់ខ្យល់ស្លាប់ ។ ខ្មោចអ្នកខេត្តស្វាយរៀងរាប់ម៉ឺននាក់ស្លាប់គរជើងលើគ្នាគ្មានកប់ទេ ចោលរាត់រាយកណ្តាលវាលហើមស្អុយភាយមកដល់ភូមិ (៩) ។ នៅជាយដែនស្វាយរៀង មានពួកស្តុលរៀតមិញដូចហេង-សំរិន (មិនទាំងអស់ទេ) មានគំនិតស្រឡាញ់និងបំរើយួនតាំងពីសម័យឥស្សរៈមកម្ល៉េះ ។ ក្នុងសម័យសីហនុពួកនេះរស់នៅលាក់ខ្លួនធ្វើជាប្រជាជនរកស៊ីធម្មតា តែមិនចុះចូលជាមួយរបបដឹកនាំសីហនុទេ ដូចជាគ្រូបង្រៀនក៏នៅភូមិសាង ខ្លះរកស៊ីរត់ពន្ធនាំឥវ៉ាន់យកទៅលក់ ដូចជាករណីមេខ្មែររៀតមិញហេង-សំរិន ដែលរកស៊ីដឹកជ្រូកទៅលក់នៅជាយដែនយួនជាដើម ។

(៩) តាមសេចក្តីឲ្យការណ៍របស់អ្នកស្រីគីម-សាន នាមដើមភូ-ពូន ជាប្អូនស្រីនួន-ជា (ជាកូនចិញ្ចឹមរបស់អុំខាងប្រពន្ធខ្ញុំ) ។ ពេលមកជួបជុំជាមួយបងប្អូនម្តាយយាយពេញ នៅវត្តគរកន្លះខែក្រោយយួនយកស្រុកខ្មែរបាន ថាបានជន្លៀសមករស់នៅខេត្តពោធិសាត់ បានឃើញរឿងកាប់សម្លាប់ពួកខេត្តស្វាយរៀងនេះ ។ ឯកូនប្រុសច្បងរបស់គាត់ឈ្មោះសល់ ឈឺហើយរត់ពីកងចល័តមកដាច់ខ្យល់ស្លាប់នៅនឹងកាំជណ្តើរខ្ទមនឹងមុខម្តាយ ។ ឯកូនប្រុសម្នាក់ទៀត ត្រូវកងឈ្លបយកទៅដុតសម្លាប់ទាំងរស់ ព្រោះវាខ្ជិលពុតធ្វើឈឺ ។

នៅបាត់ដំបង ភូមិភាគពាយ័ព្យទិសពួកអង្គការមូល-សម្បត្តិក៏មិនអន់ដែរ ក្នុងការកាប់សម្លាប់ខ្មែរនេះ ។ ប្រជាជនតំបន់បួនខាងក្រោមអតីតក្រុងបាត់ដំបង ត្រូវស្លាប់វិនាសទាំងភូមិៗ ដោយសារពួកវាបង្អត់បាយ និងចាប់យកទៅវាយសម្លាប់ចោលបន្តគ្នា ។ អ្នកលួចរត់ចេញពីតំបន់៤សំដៅទៅជាយដែនថៃ មានសឹងរាល់ថ្ងៃ ខ្លះរត់មកសុំនៅវត្តគរ អ្នកខ្លះត្រូវឈ្លបចាប់បានក៏ត្រូវពួកវាសម្លាប់ចោលទៅ ។ ឯអ្នកឃុំវត្តគរក៏លួចរត់ទៅស្រុកសៀមដែរ ទៅម្តងជាក្រុមដប់ឬម្ភៃនាក់ ចំនួនពីរបីអាទិត្យមានដំណឹងថាមានអ្នកលួចរត់ ។ ដោយអត់ខ្លាំងពេក ប្រុសៗដែលកំពុងភ្ជួរក៏ដួលស្លាប់ភ្លាម ក្មេងៗស្លាប់មុនគេ រួចទើបមនុស្សប្រុសព្រោះខ្វះអាហារផ្តល់ថាមពលដូចជាស្ករ ជាតិប្រូតេអ៊ីន (ត្រី សាច់ ស៊ុត) ឯស្រីស្លាប់ក្រោយតែតិចព្រោះស្រីមិនសូវត្រូវការថាមពលក្នុងសពាង្គកាយទើបអាចទ្រាំទ្របានយូរជាង ។

អ្នកខ្លះដោយអត់ខ្លាំងពេកទៅ ក៏ហ៊ានទៅលួចគាស់ខ្មោចកប់ថ្មី អារយកសាច់មកលួចស្ងោរ ឬអាំងទទួលទានសំរន់ក្រពះ យកក្តិលចេកក្តិលល្ហុងមកបរិភោគលាយនិងត្រកួន នាំឲ្យចុះរាគរហូតបាត់បង់ជីវិត ។ ខ្លះទៀតទៅលួចបូតស្រូវ លួចគាស់ដំឡូង ត្រាវ ហើយត្រូវកងឈ្លបចាប់បានសម្លាប់ចោលទៅទៀត ។ ក្នុងភូមិវត្តគរដែលខ្ញុំរស់នៅ ពួកមេកងវាយការណ៍ទៅឃុំ ៗឲ្យកងឈ្លបមកយកម្តងមួយៗទៅសម្លាប់ចោលស្ងាត់ៗ ។ ឯខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ក៏មានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីខ្មៅរបស់ពួកវាដែរ ជាមួយនិងលោកតាសួរ-ជិត អតីតអនុគណខេត្តបាត់ដំបង (១០) ។ អ្នកបំពានសីលធម៌សាហាយស្មន់គ្នា ត្រូវគេយកទៅវាយសម្លាប់នៅមុខអង្គប្រជុំ ។ អ្នកខ្ជិលគេចកែមិនព្រមធ្វើការរួម អ្នកឈឺច្រើនក៏ត្រូវកងឈ្លបអូសកយកទៅដែរ ។ បងឃួង(អតីតគយ), លោកហាប់-ហួយ (នាយផ្នែកបុគ្គលិកគ្រូមធ្យមសិក្សាបាត់ដំបង) ក៏គេយកទៅដែរ ដោយភរិយាគាត់ធ្វើឲ្យលេចឮថា បើកុំតែស្រុកដូច្នេះម៉្លេះប្តីគាត់មានបុណ្យស័ក្តិធំជាមិនខាន ។ គាត់ថាលោកសេក-សំអៀត ចៅហ្វាយខេត្តបាត់ដំបងបានស្នើរឲ្យប្តីគាត់ពា-ក់ស័ក្តិប្រាំ ពាក្យនេះឮចូលដល់ត្រចៀកប្រធាននារីឈ្មោះរៀប ដែលកំពុងជាន់អង្កររួចដល់គណៈឃុំៗក៏ជន្លៀសគ្រួសារគាត់ទៅនៅចុងឃុំវត្តគរឲ្យចែកក្តារជិតភ្នំសំពៅបន្តិចមកឈ្លបក៏មកយកលោកគ្រូហាប់-ហួយទៅសម្លាប់នៅអណ្តូងព្រីង ។ អ្នកខ្លះទៀតដែលខំលាក់ខ្លួន ហើយត្រូវបែកការណ៍នឹងសំដីប្រពន្ធ ព្រោះមិនចេះលឺបក៏បយកមកផ្តល់ឲ្យប្រពន្ធ ដែលអត់ស៊ីដោយគ្នាមានខ្លួនជាអតីតរដ្ឋការ ក៏បណ្តាលឲ្យមានជម្លោះប្តីប្រពន្ធ ប្រពន្ធស្រែកឬជេរ ធ្វើឲ្យបែកការណ៍ពីមុខដំណែងប្តី កងឈ្លបក៏មកអូសកយកទៅ... ខ្លះទៀតក៏សុខចិត្តលួចរត់ចេញទៅថៃ ដូចជាលោកបូរ៉ាន់ជាដើម ។ ពួកលួចរត់ភាគច្រើន ត្រូវថៃជាយដែនសម្លាប់ចោល យកមាសប្រាក់ដែលជាប់នឹងខ្លួន ។ ចៅប្រសារអ៊ុំខាំឈ្មោះផល្លា (អតីតស័ក្តិបីបើកយន្តហោះ ត្រូវជាញា

(១០) កងទ័ពយួនកាន់កាប់បានក្រុងបាត់ដំបងហើយនៅថ្ងៃទី១២មករា ប្រជាជនបានលបឆ្លងស្ទឹងចូលមកភូមិវត្តគររើយកទ្រព្យ តែត្រូវប៉ះឈ្លបយាមរបស់វា ថ្ងៃទី១៣... ឈ្លបដែលវាដាក់យាមក្នុងភូមិស្វាត់ឈើង ក៏បាញ់ពួកប្រជាជនដែលលបចូលទៅភូមិស្លាប់អស់ជាច្រើន ។ អ្នកដែលចូលទៅរើក្នុងផ្ទះគណៈឃុំ បានឃើញសំណៅបញ្ជីរាយឈ្មោះដែលគេត្រូវយកទៅសម្លាប់ ។ ឈ្មោះសម្លាប់រួចពួកវាគូសចោល ឈ្មោះខ្ញុំនៅត្រង់លេខ៣២៨ ។ ឈ្មោះលោកតាសួរ-ជិតនៅពីមុខខ្ញុំ នៅតែ៥នាក់ទៀតដល់វេនខ្ញុំ ។

តិន្ទន-ជាផង) ក៏ត្រូវគេយកទៅសម្លាប់កប់អង្កាមនៅអណ្តូងព្រីងដែរ ដោយពួកឈ្លបវាមកយកថា ឲ្យទៅជួយជញ្ជូនអំបិលឯឃុំ ។ ចិតីជាតិញក៏គេយកទៅដែរ វាយធ្វើទារុណកម្មមួយថ្ងៃៗស្រែកពោទីរំពងទំរាំស្លាប់ ។ កូនចិតីពីរនាក់ឈ្មោះកានិងកើនមិនសុខចិត្តមកប្រទេសទី៣នឹងគេទេ មកចូលរួមចលនាតស៊ូរ.ជ.រ.ប.ខ.នៅជាយដែនចាំសងសឹកនឹងពួកខ្មែរក្រហមវិញ ។ នៅមានអ្នកឯទៀតជាច្រើនដែលខ្ញុំមិនចាំឈ្មោះអស់ តែក្នុងចំណោមអតីតគ្រូនិងសាស្ត្រាចារ្យវិទ្យាល័យនេត-យ៉ង់ចំនួនសែសិបនាក់ នៅសល់រស់តែប្រាំមួយនាក់រួមទាំងខ្លួនខ្ញុំម្នាក់ផង ក្រោយដែលពួកយួនកាន់កាប់ស្រុកខ្មែរបានហើយនោះ ។

ថ្ងៃខែចេះតែកន្លងទៅ មួយថ្ងៃហាក់ដូចជាមួយឆ្នាំ ពេលព្រឹកឡើងក៏នឹកថាខ្លួនបានរស់មួយថ្ងៃទៀតហើយ តែខ្ញុំរស់នៅទាំងក្តីភិតភ័យតក់ស្លុត មិនដឹងថាថ្ងៃណានឹងដល់វេនខ្លួន ។ យប់ឡើងមានតែបន់ព្រះ វត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិនានា គុណឪពុកម្តាយជួយឲ្យបញ្ចៀសរួចផុតពីគ្រោះថ្នាក់ កុំឲ្យដូចអ្នកផងដែលឈ្លបវាយកទៅថា « ឲ្យទៅរៀនសូត្រឯអង្គការលើ » នោះហើយគ្មានថ្ងៃវិលមកវិញសោះ ។ តែខ្ញុំមិនភ្លេចលាក់ដាវកេរ្តិ៍ សំលៀងយ៉ាងមុត ដាក់ក្រោមកន្ទេលដេកឡើយ ។ ដាវនេះត្រូវពួកនិរតីដកហូតយកមុនយួនចូលបន្តិច ទាំងពូថៅ ផ្គាក់ ខ្វែវគ្រប់ៗផ្ទះ ព្រោះវាខ្លាចប្រជាជនបះបោរដូចនៅភូមិភាគបូព៌ាទៀត ។ ខ្ញុំរស់នៅដោយសេចក្តីសង្ឃឹម (Hope) ព្រោះមានជំនឿថា របបចំកួតលីលាបែបនេះច្បាស់ជារលាយអន្តរធានថ្ងៃណាមួយមិនខាន ។ មិត្តខ្ញុំខ្លះដូចជាជិន-សូធីរ, សាស្ត្រាចារ្យបរិញ្ញាប័ត្រធម្មជាតិវិទ្យា, សួន-ឈឹម, សា-ស្ត្រាចារ្យភាសាអង់គ្លេស ដោយក្តីអស់សង្ឃឹមក្នុងជីវិត ក៏ដាច់ចិត្តចងកធ្វើអត្តឃាតស្លាប់ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ។

ខ្ញុំសូមជំរាបថា ក្រោយរដូវចំរូតឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំត្រូវគេចាត់ឲ្យទៅធ្វើការក្នុងរោងជាងរួមប្រចាំឃុំវត្តគរ ចម្ងាយបីគីឡូម៉ែត្រខាងលើផ្ទះម្តាយនួន-ជា ដោយសារខ្ញុំមានចំណេះខាងភ្លើងអគ្គីសនី និងជួសជុលវិទ្យុ ដោយបានរៀនតាមសំបុត្រទាក់ទងពីស្រុកបារាំងពីសាលាអឺរ៉ុលិច (Institut Europeen d'Electronique - EUREULEC) ។ មួយអាទិត្យ ជួនដប់ថ្ងៃទើបបានមកជួបមុខកូន (កូនច្បងទី១) និងប្រពន្ធម្តង ។

នៅថ្ងៃទី១៨មិថុនា១៩៧៨ ពេលដែលពួកជាងភូមិវត្តគរទៅរើដែកក្នុងក្រុងបាត់ដំបង មានពួកយោធាថាមកពីភ្នំពេញ ជាពួកមជ្ឈិមខ្ទង់ប្រមាណប្រាំពាន់នាក់ និងរថក្រោះជាងម្ភៃគ្រឿង ប្រឡាក់ដីស្រមកចូលមកក្នុងអតីតបាត់ដំបងក្រុង ដោយគ្មានឲ្យដំណឹងអ្វីជាមុនដល់ពួកភូមិភាគពាយ័ព្យទិសសោះឡើយ ។ ពួកយោធាមជ្ឈិមបានសាកសួររកដេញពួកជាងឲ្យវិលត្រឡប់មកភូមិវត្តគរវិញ ។ ពួកមជ្ឈិមបក្សក៏ធ្វើការចាប់ចងតាមឃុំ ស្រុក រួចខ្លះទៀតទៅចាប់គណភូមិភាគពាយ័ព្យទិស មូល-សម្បត្តិ ឬតាកៅ (ពួកពាយ័ព្យហៅគាត់ថា រស់-ញឹមទេវិញ) ពីផ្ទះគាត់ដែលនៅក្នុងច្បារពិសោធន៍ស្រូវជប៉ុន ជិតភ្នំតូចភ្នំធំស្រុកមង្គលបូរី ខ្លះទៀតទៅចាប់ចងគណៈតំ-បន់ សហករណ៍ គណៈស្រុក កងឈ្លប ទៅសម្លាប់ចោលដោយចោទថាក្បត់ ។ ឯពួកពាយ័ព្យនិងកងឈ្លបខ្លះ ដូចជាអាមេពេជ្ឈឃាតប្រចាំភូមិវត្តគរមាន ៖ អាពៅ, អាមឿន, អាឌឿន បានរត់ចូលព្រៃតស៊ូជាមួយពួកនិរតីរហូតដល់យួនចូល ។ ពួកមជ្ឈិ

មបានយកពួកនិរតីមកជំនួសគ្រប់ផ្នែកក្នុងភូមិភាគពាយ័ព្យទាំងមូល ។ ឯការសម្លាប់នៅតែមានជាបន្តបន្ទាប់ ហូរហែរគ្មានឈប់ឈរឡើយ រាល់ៗថ្ងៃ ។ ក្នុងឃុំវត្តគរមានមេកងផៃជាអ្នកចេះអែបអបជាមួយពួកនិរតី ប្ដឹងឲ្យយកអ្នកនេះយកអ្នកនោះ ។ ក្រោយយួនចូល មេកងផៃក៏ត្រូវកងឈ្លបស្វែងរកនៅក្រោលឃុំវត្តគរសំរេចយកទៅបាញ់ចោលនៅផ្លូវថ្មីជិតអតីតពំនូកដី Murette ដែលគេលើកពូនធ្វើជាខ្សែក្រវាត់ការពារក្រុងបាត់ដំបងជំនាន់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។

នៅដើមខែធ្នូ ក្រោយពីដកហូត ដាវ កាំបិត ពូថៅពីប្រជាជនហើយ ពួកវាបានដាក់ផែនការឲ្យចាកចេញពីភូមិ ទៅធ្វើខ្ទមនៅវាលស្រែខាងកើតភូមិវត្តគរ ហើយបង្ខំឲ្យច្រូតស្រូវទាំងមិនទាន់ទុំស្រួលបួលផងនោះ យ៉ាងរួសរាន់បំផុត ។ ពួកវាហាក់ដូចជាដឹងថា ទ័ពយួនប្រុងប្រៀបវាយចូលស្រុកខ្មែរហើយ ។ មានពួកនិរតីចេះតែមកបន្តគ្នាគ្មានឈប់ ខ្លះដេញក្របីគោទាំងហ្វូងមកផង ។ ពួកវាលើកខ្ទះបាយរួមទៅដាំស្លនៅឯស្រែដែរ ។ មេកងឈ្មោះផៃបាននិយាយដោយគំរាមចង់ស៊ីសាច់ ឮនឹងត្រចៀកខ្ញុំផ្ទាល់ថា ៖ « ពួកអារដ្ឋការសេសសល់ !... ពួកវ្អែងចាំមើលតែដល់ច្រូតស្រូវរួចនឹងដឹងគ្នាហើយ ! » ។ នៅឯភូមិស្វាយចេក វាបានហៅប្រជាជនមកប្រជុំ ហើយពួកវានិយាយថា «អង្គការត្រូវការកងទ័ពទៅវាយយួន ព្រោះយួនចូលមកវាយស្រុកយើងហើយ ហេតុនេះបើមានបងប្អូន ឬមិត្តណាដែលជាអតីតទាហានសាធារណរដ្ឋពីដើមនោះ សូមបង្ហាញខ្លួន អង្គការនឹងចាត់ឲ្យជួយកាន់កាំភ្លើងទៅវាយយួន » ។ អ្នកដែលខំលាក់ខ្លួនជាយូរមកហើយក៏ប្រាប់វាអស់ ពួកវាក៏ដឹកជញ្ជូនតាមរទេះទាំងគ្រួៗជាងពីរពាន់នាក់ ប្រាប់ថាទៅចូលជាមួយកងយោធាទៅវាយយួន ។ ចេញផុតពីភូមិប្រហែល២គ.ម. ពួកយោធាខ្មែរក្រហមក៏បាញ់សម្លាប់ពួកនោះទាំងគ្រួសារអស់គ្មានសល់ ។

នៅចុងខែធ្នូ១៩៧៨ ពីស្រែទៅ យើងមើលឃើញពួកកងទ័ពប៉ុល-ពត នាំគ្នារត់ដឹកសម្ភារៈផ្សេងៗមាន ម៉ាស៊ីនដេរ ក្រណាត់ គ្រាប់កាំភ្លើងគ្រប់ធុន ធ្វើដំណើរប្រញាប់ប្រញាល់លើផ្លូវប៉ៃលិន បឹងរាំង ។ ពួកយោធាខ្លះមកតាមរទេះភ្លើង សស្លើតសស្លាក់ស្ពាយកាំភ្លើងម្នាក់ពីរឬបីដើម សួររកផ្លូវទៅសំឡូត ភ្នំវាយចាប ។ ព្រឹកថ្ងៃទី៩មករាឆ្នាំ១៩៧៩ មានយន្តហោះមីចពីរគ្រឿងបើកយ៉ាងលឿងកាត់ពីលើក្រុងបាត់ដំបង បាញ់ទម្លាក់គ្រាប់បែកដេញពួកយោធាខ្មែរក្រហមដែលកំពុងរត់បាក់ទ័ព ។ ពួកវារាយដាក់ខ្សែត្រៀមទី១នៅត្រង់វត្តបឹងរាំង មានតាំងកាំភ្លើងធំនៅក្នុងវត្តបឹងរាំងនោះផង ។ ដោយបណ្ដោះកាំភ្លើងនិងគ្រាប់ដែលស្ដុកទុកក្នុងវត្តសង្កែដ៏ល្អប្រិមប្រិ-យមិនទាន់ យប់ថ្ងៃទី៩មករា ពួកវាក៏បាញ់ផ្ដោងកំទេចវត្តសង្កែឆេះភ្លឺមួយចំហៀងមេឃ ។ ពួកអ្នកស្រុកក៏នាំកូនជញ្ជូនចៅរត់ចូលមកភូមិលំនៅវិញ នាំគ្នាឈរមើលភ្លើងឆេះវត្តសង្កែផ្ទុះកក្រើកដី ។ ថ្ងៃទី១០មករា ទ័ពយួនមានលាយលាវផង បានចូ-លមកដល់អតីតខ្មោចក្រុងបាត់ដំបង ។ ប្រជាជនមួយក្រុមយកបានកាំភ្លើងមួយហិប ដែលខ្មែរក្រហមយកទៅមិនទាន់ នៅខាងលើភូមិបឹងរាំងបន្តិច ហើយក៏នាំគ្នាជាមួយអតីតឈ្លបឃុំវត្តគរ ដែលរត់ចូលព្រៃលើកគ្នាទៅចែងក្ដារ ស្ទាក់បាញ់ឡានហ្ស៊ីបគណៈស្រុកឆេង និងតាម៉ុក ។ តាម៉ុកគេចរួចខ្លួន ។ ប្រជាជននាំគ្នារត់ទៅភូមិខាងលើៗ មកជិតកន្លែងដែលមានទាហានយួន មកនៅកកកុញគ្នានឹងវត្តគរ មាត់ស្ទឹង

សង្កែ ខ្លះទៀតបានឆ្លងទៅត្រើយម្ខាង ។ ទ័ពយួនវាយាមដាក់ខ្សែក្រវាត់ការពារវានៅត្រឹមផ្លូវរទេះភ្លើង ចម្ងាយខ្ទង់ពីររយម៉ែត្រពីផ្ទះដែលខ្ញុំនៅ ។ ប្រជាជនបាននាំគ្នាទៅជញ្ជូនយកក្រណាត់ខ្មៅ ស្បៃមុងពីរោងតម្បាញក្នុងវត្តគរ ខ្លះទៀតនាំគ្នាទៅចាប់មាន់ទា ជ្រូក ពីទ្រុងរួមនៅផ្លូវថ្មី ខ្លះឡើងបេះដូងអែអុកធ្វើជ្រូកមាន់ទា ។ យប់នោះពួកយោធាប៉ុល-ពតបានស្លៀកពាក់បន្លំធ្វើប្រជាជន ជាទាហានហេង-សំរិន ស្លៀកកាគីចូលមកឃុំវត្តគរ ។

យើងបានសាកសួរគ្នាថាជាពួកណាដែរ គេថាជាកងទ័ពមិត្តយើងមករំដោះទេ ។ ព្រឹកឡើងម៉ោងប្រាំ ស្មេរខ្ញុំកំពុងតែផ្ទៀងស្តាប់វិទ្យុសម្លេងសហរដ្ឋអាមេរិកជាភាសាខ្មែរ ស្រាប់តែឮជាដំបូងស្នូរកាំភ្លើងបីគ្រាប់ជាសញ្ញា បន្តិចមកស្នូរដូចលាជផ្ទុះ ។ ពួកយោធាខ្មែរក្រហមបានមកនៅពេញក្រោមផ្ទះ តាមផ្លូវ ហើយដេញប្រជាជនឲ្យចេញពីភូមិ ផ្ទះសំបែង តាមផ្លូវ តាមដងស្ទឹងឡើងទៅលើ អ្នកដែលប្រុងគេច ត្រូវពួកវាបាញ់សម្លាប់ចោលស្លាប់ហូរហែរតាមផ្លូវ ។ ឪពុកក្មេកនិងម្តាយក្មេកខ្ញុំត្រូវពួកយោធាខ្មែរក្រហមជន្លៀសចេញទៅអស់តាំងពីព្រលឹមស្រាងៗ ។ ខ្ញុំ ប្រពន្ធ និងកូនតូចអាយុជិតពីរឆ្នាំពួនសម្ងំនៅលើផ្ទះ ។ ខ្ញុំលបមើលតាមប្រហោងក្តារ ឃើញពួកវាកំពុងកាប់ដូងចែកគ្នាស៊ី និងផឹកទឹក ហើយជជែកគ្នារញ៉ៀវ ។ ដល់ម៉ោងប្រហែលប្រាំបី កូនប្រុសខ្ញុំអាយុទើប២ខួបរើយំ ម្តាយខ្ទប់មាត់ដែរ តែពួកវាបានឮរួចជាស្រេច ។ គ្នាវាស្រែកថា មានមនុស្សនៅលើផ្ទះ ។ អាម្នាក់រាងដូចចោរខ្មៅស្រិលឡើងមកធាក់ទ្វារលើកកាំភ្លើងអាកាហៀបនឹងកេះកៃទៅហើយ តែបានយោធាម្នាក់ទៀតរាងសជ្រះឡើងមកទាន់គាសលើកចុងកាំភ្លើងទៅលើរួចនិយាយថា ÷ « បងអើយ! សុំទៅតាមគេសិនទៅ កុំឲ្យគេធ្វើបាប » ។ ខ្ញុំក៏នាំប្រពន្ធកូនមកដីជាប្រញាប់ រួចដើររ៉ូបតាមផ្លូវដងស្ទឹងទៅលើតាមពួកវាប្រាប់ ។ ពួកយោធាដែលជីកលេណដ្ឋានហូរហែរតាមផ្លូវស្រែកជេរខ្ញុំលាន់ទ្រហឹងសព្ទបែបយ៉ាង ។ អាខ្លះវាថា « យើស! បានតែបាញ់ចោលម៉េចនៅចង់ចូលយួនអេ៎ះ ? » ។ អាខ្លះទៀតវាថា « អានេះបានតែដាក់វាឲ្យចាំយាមផ្លូវនៅត្រង់ណោះ ! » ។ល។ ខ្ញុំចេះតែនិយាយអង្វរដោះសារវាថា « មកពីកូនខ្ញុំវាគ្រុនខ្លាំង សូមមិត្តអាណិតមេត្តាផង » ។ អាខ្លះទៀតវាថា « ទៅ! ទៅ! ឲ្យឆាប់កុំឲ្យអញប្រែចិត្តទាន់ » ។ នៅតាមផ្លូវមានអ្នកជិះកង់តឿនឲ្យប្រជាជនស្រូតទៅមុខ ។ ខ្មោចស្លាប់នឹងយោធាបាញ់ចោលនៅរណោតស្តួកស្តឹងតាមដងផ្លូវ មានទាំងខ្មោចតាឡៅ-អ៊ូនិងកូនប្រុសម្នាក់ផង (១១) ។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ថា បើនៅតែតាមវាទៅខាងលើតទៅទៀត ជីវិតខ្ញុំច្បាស់ជាពួកវាសម្លាប់ជាមិនខាន ព្រោះរាងរៅសម្បុរសំបកខ្ញុំមិនមែនជាអ្នកស្រែ ។ ខ្ញុំចេះតែបបួលប្រពន្ធខ្ញុំរត់ឆ្លងទៅត្រើយម្ខាង តែប្រពន្ធខ្ញុំមិនព្រមតាម ដោយចង់ស្រូតទៅឲ្យទាន់ឪពុកម្តាយដែលទៅមុនបាត់ ។ បបួលជាច្រើនដងនៅតែមិនព្រម ខ្ញុំក៏សំរេចចិត្តថាត្រូវតែគេចខ្លួនមួយរយៈសិន ។ ពេលដើរហួសរោងជាង (១២) ប្រហែលជាប្រាំរយម៉ែត្រ ដោយត្រង់នោះផ្លូវកោងវាងឆ្ងាយពីមាត់ច្រាំង

(១១) ឡៅ-អ៊ូ ត្រូវជាមាឡៅ-បេងគន (នួន-ជា) ជាប្អូនប្រុសឡៅ-លីវ ឪពុកនួន-ជា ។

(១២) សូមជំរាបថា ក្រោយពីថ្ងៃដែលពួកមជ្ឈឹមបក្សចូលមកចាប់មូល-សម្បត្តិ និងពួកពាយ័ព្យទិសសម្លាប់ចោលនោះ មួយអាទិត្យក្រោយ ខ្ញុំត្រូវគេដកចេញពីរោងជាង ឲ្យមកនៅក្នុងភូមិជួយសង់រោងដាក់ស្រូវ ។

ស្ទឹង ហើយច្រាំងក៏ចោតទៀតនោះ, ចាំឲ្យប្រពន្ធខ្ញុំដើរផុតទៅមុខបន្តិច ខ្ញុំធ្វើជាចូលទៅដងទឹកក្នុងផ្ទះគ្មានមនុស្សនៅ ។ ពេលយោធាជិះកង់តឿនប្រជាជនជិះកង់ហួសបន្តិច ខ្ញុំក៏គេចរត់លោតចុះទៅពួនអែបនឹងមាត់ច្រាំងចោតសម្ងំនៅទីនោះទៅ ។ ខ្ញុំឮសូរអាក្រុមកាំភ្លើងត្បាល់ប្រាំ-ប្រាំមួយនាក់ ដែលកំពុងថយបណ្តើរបាញ់ផ្តោងបណ្តើរ និយាយសើចក្អាកក្អាយនឹងជោគជ័យពួកវានេះ ។ ខ្ញុំចាំរហូតទល់យប់ ទើបហ៊ានហែលឆ្លងទឹកទៅត្រើយម្ខាង ។ ហេតុដែលខ្ញុំគេចក៏ជាការសន្និដ្ឋានដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់ខ្ញុំមែន ព្រោះក្រោយខ្ញុំជួបប្រពន្ធខ្ញុំវិញ ឮថាពេលយប់ ពួកអាយោធាខ្មែរក្រហម វាដើរឆ្លុលពិលមើលមុខអ្នកវត្តគរដែលវាជម្លៀសនោះ នរណាមានរូបរាងស្អាតបាត មិនសមជាអ្នកស្រែ វាក៏អូសកយកទៅសម្លាប់ចោលបន្តគ្នា ។ កន្លែងសង្ស័យមុននឹងឆ្លងកាត់ផ្លូវត្រើយខាងកើត ខ្ញុំចូលពួនក្នុងដុបស៊ុបទ្រប់សិន សំរាករួចព្រឹកឡើងបានដើរកាត់វាលឆ្វេងសំដៅទៅភូមិអូរដំបង ក្រោយវត្តតាមឹម ទល់មុខនឹងភូមិវត្តគរ ។ ពីរ-បីថ្ងៃក្រោយមក អ្នកដែលហ៊ានឆ្លងស្ទឹងចូលទៅយកឥវ៉ាន់ក្នុងភូមិវត្តគរ ត្រូវពួកឈ្លបបាញ់ស្លាប់អស់ជាច្រើន ។ ពេលរត់ចេញពីគំនៀរខ្មែរក្រហមវិញ ប្រពន្ធខ្ញុំខំដើរអើតមើលតាមច្រាំងមាត់ស្ទឹងក្រែងឃើញសពខ្ញុំ រហូតបានជួបអតិតសិស្សខ្ញុំម្នាក់ដែលប្រាប់ថាខ្ញុំនៅរស់នៅឡើយ (១៣) ។

ខ្ញុំភ្លេចជំរាបថា នៅថ្ងៃទី៧មករា១៩៧៩ ពេលដែលទ័ពយួនយកបានក្រុងភ្នំពេញហើយនោះ ប៉ុស្តិ៍វិទ្យុបានផ្សាយឲ្យប្រជាជនគាំគ្នាក្រោកឈរឡើង វាយកំចាត់កំទេចរបបពួកប៉ុល-ពត ។ ខ្ញុំព្រមទាំងគ្នាមួយចំនួនបានបើកវិទ្យុក្នុងរោងបាយរួម ដឹងថាគេដេញពួកខ្មែរក្រហម យកបានភ្នំពេញហើយ ។ ឈ្មោះមឿត, យ៉ឺន, សារិ និងគ្នាមួយចំនួនទៀតដែលខ្ញុំមិនចាំឈ្មោះ ក៏កំរើកចិត្តក្លាហាន នាំគ្នាចាប់គណាកងពួកនិរតីឈ្មោះតាមាំង តាក្បាលធំនិងប្រពន្ធ (មិនចាំឈ្មោះ) យកទៅកាប់សម្លាប់កប់ចោលនៅក្រោយភូមិវត្តគរ ត្រង់ចុងចំការចឹកស៊ុយ ។ មិត្តមាយជាគណាឃុំនិរតី ដែលមកជំនួសមិត្តយ៉េន (ពាយ័ព្យទិស) បាននាំពួកយោធាជាងសាមសិបនាក់ មានកាំភ្លើងគ្រប់ដៃតាមរកពួកអ្នកដែលសម្លាប់គ្នាគេ ។ ពួកបះប៉ុន្មាននាក់នោះក៏ឆ្លៀតគេចទៅប្រុងចាប់ប្រពន្ធមិត្តមាយយកទៅសម្លាប់ទៀត តែនាងនោះកូនខ្ចីផង បានអង្វរសុំឲ្យទុកជីវិតព្រោះខ្លួនមិនបានដឹងរឿងអ្វីទេ ហើយមួយទៀតនាងនោះក៏មានចិត្តថ្លើមមិនកាចសាហាវដូចប្ដីជាគណាឃុំ ទើបពួកគេលែងមិនសម្លាប់ ។ ដោយសារតែរឿងនេះពួកយោធាក៏ធ្វើការសងសឹកវិញ ដោយបាញ់សម្លាប់ពួកកងចល័ត ដែលវិលត្រឡប់មកពីការដ្ឋានទំនប់ទឹកខ្លះ ការដ្ឋានស្រែវាលទ្រាខ្លះ មកជួបជុំឪពុកម្ដាយឯភូមិវិញស្លាប់អស់ជាងបីរយនាក់នៅត្រង់ភូមិខ្សាច់ពោយ (អតីតភូមិយួនកាតូលិក) និងខ្លះទៀតវាឆ្លុលពិលមើលមុខយកទៅសម្លាប់ពេលកំពុងជម្លៀស ។ ហេតុនេះហើយទើបខ្ញុំដាច់ចិត្តបែកប្រពន្ធនិងកូនសិន ហើយមួយទៀតដោយសារខ្ញុំយល់ថា ស្រីៗពួកវាមិនសូវជាយកចិត្តទុកដាក់ ឬធ្វើបាបទេ ពេលដែលពួកវាកំពុងភ័យស្លន់ស្លោររត់នឹងកងទ័ពយួនដេញពីក្រោយនោះ ។

យួនបានដេញតាមពួកយោធាប៉ុល-ពតយ៉ាងប្រកិត និងផ្ដោងកាំភ្លើងធំដាក់ថៃ

(១៣) គឺប្រាំបួនថ្ងៃក្រោយមក ពេលនោះកូនប្រុសច្បងខ្ញុំគ្រុនក្ដៅជាខ្លាំង និងចេញកញ្ជ្រិលផង ។

មទៀត ធ្វើឲ្យអ្នកជន្លៀសនិងពួកយោធាខ្មែរក្រហមភិតភ័យជាខ្លាំង នឹងគ្រាប់ផ្លោងយួន ។ ពួកវាឆែកឆេរខ្ញុំយកនាឡិកាដៃនិងខ្សែកដែលលាក់ទុក ហើយចោទខ្ញុំថា បានចូលជាមួយយួនទៀត មុនពេលដែលខ្ញុំសំរេចចិត្តបែកពីប្រពន្ធខ្ញុំនោះ ។ លោកគ្រូឈឹន-ឆាយក៏ត្រូវពួកវាឆែកឆេរដែរ តែគាត់ចេះនឹកឃើញល្បិចមួយថា អូ! កងទ័ពយួនគ្នាជាងសាមសិបនាក់ទើបនឹងជួបខ្ញុំត្រង់នោះអំបាញមិញ ! អាយោធាបីនាក់ដែលប្រុងឆែកឆេរយកនាឡិកាដៃ ខ្សែក ក៏ភ័យស្លោរ ងាកមើលឆ្វេងស្តាំ រួចដាក់មេថាយបណ្តោយ ។ កងទ័ពយួនទៅតាំងនៅភូមិឃុំណា វារើសគណៈកម្មការភូមិ កងស្វ័យត្រានយាមភូមិរួចហើយ យួនវាដកចេញដោយគ្មានប្រាប់ជាមុនសោះ ។ ពេលយប់ឡើងពួកខ្មែរក្រហមវាដឹងក៏ចូលមកបាញ់សម្លាប់កងស្វ័យត្រានគ្មានកាំភ្លើង និងប្រជាជនស្លាប់អស់គ្មានសល់ ។ នេះហើយជាល្បិចមួយរបស់យួន ក្នុងការខ្ចីដៃខ្មែរក្រហមសម្លាប់រាស្ត្រខ្មែរស្លូតត្រង់ ហើយខ្មែរគ្មានពិចារណាខ្លះនៅតែយល់ថា យួនវាមានគុណលើខ្មែរទៀត ។ បើប្រជាជនចាប់បានខ្មែរក្រហម យួនវាទៅយកមកឃុំទុក ឲ្យបាយទឹករួចលែងអាខ្មែរក្រហមនោះទៅវិញ វាក៏នាំយោធាគ្នាវាចូលមកសម្លាប់អ្នកចាប់វានិងប្រជាជនភូមិនោះអស់ទៅ ។ កន្លែងខ្លះទៀត ដែលប្រជាជនចាប់បានពួកឈ្លបដែលសម្លាប់ឳពុកម្តាយបងប្អូនគេ ហើយប្រុងប្រៀបនឹងសម្លាប់សងសឹកវិញ យួនធ្វើជាទៅឃាត់យកល្មមើល រួចបន្តិចមកពួកយួននោះក៏បើកដៃឲ្យអ្នកចងគំនុំនឹងឈ្លបខ្មែរក្រហមនោះកាប់សម្លាប់ជនឃាតករនោះទៅ ។ ពួកមេកង មេភូមិ ពាណិជ្ជឈ្លបដែលមានខ្លួនខ្លះ ដែលមានចិត្តសាហាវសម្លាប់គេជំនាន់ប៉ុល-ពត ក៏ត្រូវគេសម្លាប់វិញ ខ្លះក៏រត់គេចខ្លួនទៅនៅទីដទៃឆ្ងាយៗ ហើយពួកជំពូកនេះក៏បានមកប្រទេសទីបី ជាពិសេសសហរដ្ឋអាមេរិកក៏មិនតិចដែរ ដូចជាករណីមិត្តភៀង (គណាឃុំជ្រៃ) មេពេជ្ឈឃាតប្រចាំខេត្តបាត់ដំបងជាដើម ដែលសព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងរដ្ឋខូណេតធីខាត់ ។

❑ ❑

❑